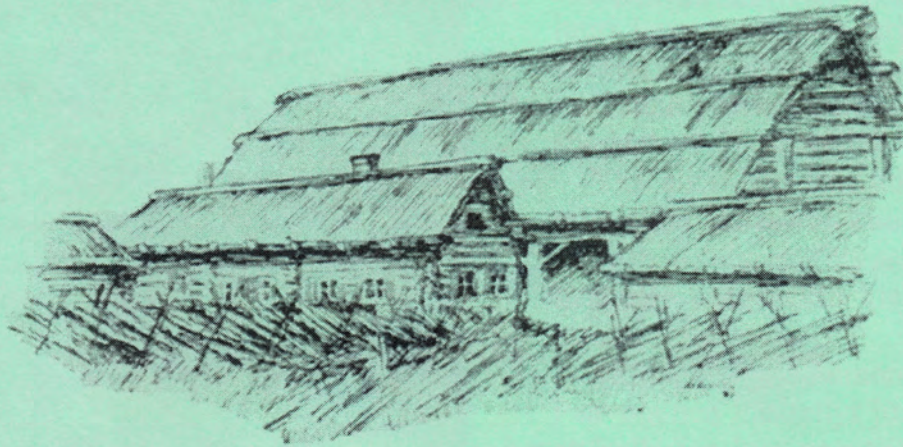

Paabolaiset

Paabolaisten Sukuseura ry:n
jäsenlehti numero 31
kesäkuu 2005

Lehden sisältö

	Sivu
Pääkirjoitus	Pekka Paavolainen 3
Yhteistyötä ja lippujen värit	Paula Koskimäki 5
Ne kaksi sodan vuotta	Elvi Seppälä 6
Alakoulussa 105 vuotta sitten	Erkki Pietarinpoika Paavolainen 9
Antti Antinpoika Paavolainen (1881-1957)	
– yksi sukuseuramme perustajia	Sirkka Antintytär Miettinen 12
Sukukokous Kouvolassa 14
Pappi, lukkari, talonpoika, kuppari ...	Saka Paavolainen 16
Kun Pihtiputaan mummo digi-tv:n osti	Pete Paavolainen 20
Silloin ennen. Ja nyt.	Kari Paavolainen 23
Hannah-neiti Afrikasta	Jarkko Nummelin 24
Mietteitä kännykästä	Jaakko Paavolainen 26
Näin opetan Jaakko-vaarille kännykän käyttöä	Hilda Koskimäki 27
Muistellemme lähteneitä 28
Sihteerin palsta	Eeva Sundberg 30
Kesällä 2006 Karjalaan! Sukuseura 70 vuotta. 32

Paabolaiset

Paabolaisien Sukuseura ry:n jäsenlehti numero 31 kesäkuu 2005

Toimitus

Päätoimittaja: Pentti Paavolainen
 Toimitus: Annikki Paavolainen
 Saka Paavolainen
 saka.paavolainen@carat.fi

Muut toimituksen osoitteet löydät
 johtokunnan yhteystiedoista s. 4.

ISSN 1457-9316

Toimitussihteeri: Paula Koskimäki
 Runeberginkatu 29 A 18
 00100 Helsinki
 p. 09-694 2926
 pkoskim@welho.com

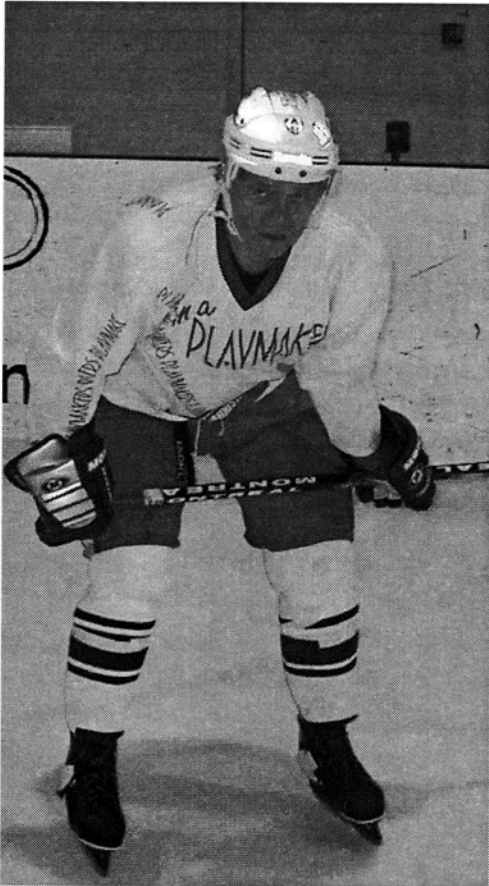
Kansi Paabolaisien kantatalo
 Vuottaalla 1850-luvulla

Taitto ja ulkoasu: Marjut Popelka Hintaa 1 €

Paino: Yliopistopaino, kesäkuu 2005

”Back To The Roots – takaisin juurille ”

”Niin kauan kun kansakunta rakastaa omaa historiaansa, elettyä muinaisaikaansa, niin kauan on myös toivoa sen tulevaisuudesta. Semmoinen orastava rakkaus on varmin todistus kansakunnan valveutuneesta itsetietoisuudesta, ja sen säilyminen osoittaa, ettei tämä tietoisuus ole hävinnyt, etteivät kansakunnan henkiset voimat ole ehtyneet.” J. W. Snellman

Haastajan katse – vahvistusta tiimiin!

“Nämä sanat voitaneen huomattavasti pienempää mittapuuta käyttäen velvoittavina osoittaa jokaiselle suomalaiselle suvulle – mutta varsinkin luovutetun Karjalan osan eri suvuille. Näistä suvuista me, Paavolaisten talonpoikaissuku, olemme yksi niistä harvoista kannakselaisista talonpoikaissuvuista, jolla jo alueluovutuksen tapahtuessa oli olemassa yhdyssiteenä vuonna 1936 Kivennavan Vuottaalla syntysanat saanut Paavolaisten Sukuseura ry.”

Näitä sanoja käytti sukumme silloinen esimies Johannes Paavolainen seuramme jäsenlehden ensimmäisen numeron ”pääkirjoituksessa” 1972.

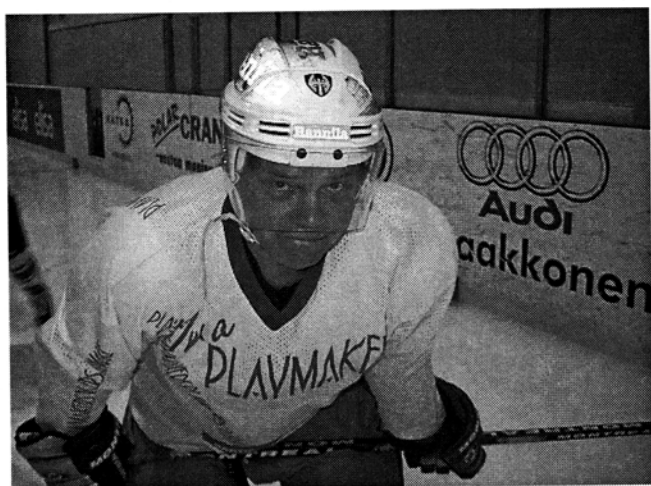
Ovatko asiat muuttuneet paljonkin menneen 32 vuoden aikana? Jos katsomme yleistä kehitystä, maailmanmenoa, niin voimme varmasti todeta, että elämme aivan eri maailmassa kuin silloin. Puhumattakaan 1930-luvusta, jolloin suku-seuramme perustettiin.

Kuitenkin on varmaa, että perusasiat suku-seuran tehtävien kohdalla eivät ole muuttuneet juuri laisinkaan. Sen tarkoitus on olla yhdyssiteenä suvun jäsenten ja sukulaisten välillä sekä kasvattaa yhteenkuuluvaisuutta myös tulevaisuudessa.

Yksi aika ajoin esiin tuleva asia on ollut kysymys siitä, kuka voi kuulua sukuun tai suku-seuraan ja kuka ei. Tätä asiaa on vuosien varrella käsitelty useassakin kirjoituksessa sukuseuramme lehdessä.

Mm. lehtemme numerossa 13/1991 on Ritva Paavolainen käsitellyt juuri em. asiaa todeten, että alkuaan kun on valittu ns. patriarkaalinen miespuolinen linja niin on ollut vaikeaa lähteä sitä muuttamaan. Sehän vaatisi sääntömuutoksen, joka on ollut periaatteellinen ja keskeinen koko systeemissä. Kuitenkin aika on muuttunut ja ehkä meidänkin on tarkasteltava asiaa vähän toisesta näkökulmasta.

Viime sukukokouksessa Kouvolassa meitä oli reilut 60 henkeä paikanpäällä. Keski-ikä varovasti arvioiden toivottavasti lähempänä viittäkymmentä kuin ehkä seitsemääkymmentä. Vai oliko? Missä olivat lapsiperheet? Eikö suvussamme ole enää lapsiperheitä? Vai ovatko lapsiperheet niitä, jotka voivat kuulua hakemuksesta suku-seuraan mutta ei sukuun? Eihän vain meidän suku ala kuihtumaan? Vai onko kiinnostus yleisesti tänä hektisenä aikana sukuseuratoimintaa kohtaan hiipumassa? Tässä muutama ajatus, jota myös johtokunnan kokouksessa

lokakuussa pohdittiin. Toivottavasti seuraavassa sukukokouksessa voidaan keskustella asiasta ja katsoa onko aika kypsä sääntömuutokselle. En suinkaan tarkoita, että niin pitäisi ehdottomasti tehdä mutta mielestäni asiasta pitää keskustella.

Ehkä sillä tavoin saisimme suvun piiriin uusia aktiivisia jäseniä, jotka jaksaisivat toimia suku-

laisuuden lisäämiseksi ja perinteen säilyttämiseksi.

Lehtemme numerossa 8/1984 aloitti sukuseuramme monivuotinen aktiivinen jäsen Lahja Vartola matkakuvauksen 1979 tehdystä retkestä Kivennavalle seuraavasti: ”Kyl sukulaisistakkii tuttui tulloo ku panna sammaa pussii ja par päivää höpsäytettä”. Tällaiseen höpsäytykseen tulee meille kaikille Pietari Paavolaisen jälkeläisille mahdollisuus 30.06.–02.07.2006 jolloin suuntaamme jälleen Kannakselle pitämään sukukokousta. Vietämme silloin sukuseuramme 70-vuotisjuhlia. Tarkoitus on, että saisimme mahdollisimman suuren joukon sukulaisia viettämään viikonloppua juurillemme, sillä niistähän tässä koko sukulaisuudessa on kysymys.

Pirkkalassa marraskuussa 2004

Pekka Paavolainen (T109)
suvun esimies

Sukuseuran johtokunnan yhteystiedot

Pekka Paavolainen

Esimies

Koivukuja 4 A 6

33960 PIRKKALA

03-3681755, 0400-733282

pave.paavolainen@luukku.com

Kari Paavolainen

Rajatie 50

17130 VESIVEHMAA

03-7667218, 0400-357193

kari.paavolainen@pp.inet.fi

Armi Auri

Rautatienkatu 11-13 A 10

33100 TAMPERE

03-2131230

040-5091167

jukka.auri@akerkvaerner.com

Eeva Sundberg

Sihteeri

Vänrikki Stoolinkatu 3 A 7

00100 HELSINKI

09-4365500, 040-5401782

eeva.sundberg@pp.inet.fi

Lauri Paavolainen

Hokkarinharjuntie 3 as. 5

47710 JAALA

05-384641

Matti Paavolainen

Purokatu 44

15200 LAHTI

0500-526259

matti.paavolainen@hel.fi

Juhani Paavolainen

Varajäsen

Lyhytkuja 3

07900 LOVIISA

019-530055

paavolainen@chi.inet.fi

Erkki Paavolainen

Taloudenhoitaja

Ahmakatu 4 c 18

05460 HYVINKÄÄ

040-5512037

erkki.paavolainen@elisanet.fi

Pentti Paavolainen

Jalavatie 2 A 2

00270 HELSINKI

09-458 2241, 0400-649021

pentti.paavolainen@teak.fi

Inkeri Nummelin

Varajäsen

Metsäpellontie 49

15200 LAHTI

03-733 4321

Kunniajäsenet

Maj-Liisa Paavolainen

Jaakko Paavolainen

Ritva Paavolainen

Nousevaa polvea

Yhteistyötä ja lippujen värit

Opetushallitus on käynnistänyt Suomi-Venäjä – ohjelman vuonna 2003 ja eräänä osana ohjelmaan kuuluu maaseutukoulujen yhteistyö. Sukuseuran jäsen Oskari Järvinen (10 v.) piirsi ohjelmalle voittajalagon, jossa komeilevat iloisessa sovussa niin molempien maiden lippujen värit kuin yhteistyötä tekevät oppilaatkin.

Oskari Järvinen käy neljättä luokkaa Lusin koulussa ja hänen suunnittelemaansa logoa on jo painettu T-paitoihin ja mukeihin. Vain aika voi näyttää mitä kaikkea tuotetta ja tehtävää voitto poikii. Nyt on Oskari edessä, juhlien jälkeen, koulun loppuminen ja kesäloma.

Oskari itse muistelee mielellään talvisia harrastuksiaan, ajoa jääradalla, lehtiöiden värittämistä ja mikroautolla ajoa. Koulu menee hyvin.

Itse logon suunnittelua ei Oskari sen kummempin muistele:

- *Menimme luokkaan kun tunti alkoi ja opettaja käski meidän piirtää aiheesta, joka sopisi Venäjän ja Suomen koulujen yhteistyöhön. Sitten ajattelin, aha, mä teenkin tällaisen,* muistelee Oskari.

Logo oli kilpailussa yli 50 muun työn kanssa ja loppumetreillä se kilpaili enää yhden – taidekoulussa olevan yläkoululaisen – työn kanssa. Ala-asteen tuoreus ja Oskari vetivät voiton.

Logon tuotteistuksia – mukeja ja paitoja – Oskari pitää onnistuneina. Ne näyttävät aidoilta, ihan samalta kuin piirustuskin.

Paula Koskimäki

Oskari on Tirttulan haaraa, nimittäin Kaarlo (T77) ja Hulda Paavolaisen tyttären Raija Haaviston tyttären Satu Järvisen poika.

Oskari Järvinen viimeistelee haaran erillään ruokkocihkin keltaa.

Oskari piirsi voittajalagon

Helsinki
Teemu Pärssinen

Lusin koulussa kertynyt taiteilajin suunnittelija, kolmasluokkainen Oskari Järvinen voitti operashallituksen kilpailun. Hänen kädentönsä näkyy nyt lähtien suomalais-venäläisten maaseutukouluverkoston pöytäkirjoista.

Oskari kertoi saaneensa idean arvon omasta päästään.

– Suunnittelin käytin löydetyksi ja varmistuksen tukena.

Vain Oskari saikin palkinnon kymmenen euron, pöytäkirjoista ei kukaan hänen erikoisharrastuksistaan. Oskari

Oskari ilahtaa logoa pitävässä muistikuvassa.

Oskari ilahtaa logoa pitävässä muistikuvassa.

– Lemppitöni on värin väritys. Tai kädentöni. Kuvittaisin parin Oskari ja hänen luokkatoverinsa paavoittavasti nyt yhteistyö-

na kouluparissa. Koulun mukana on myös valittu, jossa on ollut luokkakokous, joka on ollut luokkakokouksen mukana.

Oskari ei vielä tiedä mitä saa koulun mukana.

– Vain kyllä jätin.

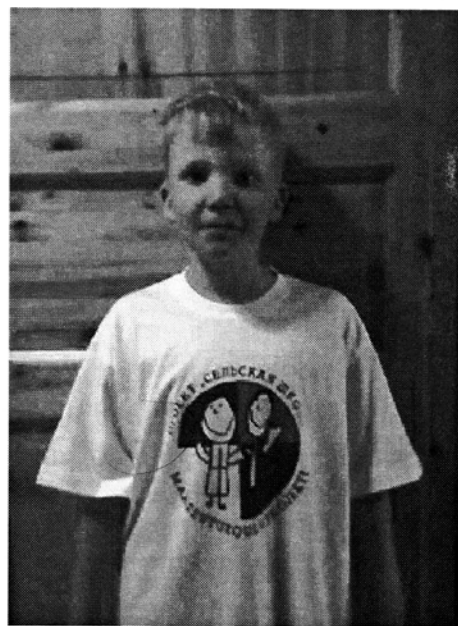
Lusin koulu kuuluu 33 suomalaiskoulun joukkoon, joka sitoo yhteistyötä suomalaisen koulun kanssa. Keskustaan on operashallituksen koulun kanssa.

– Lemppitöni on värin väritys. Tai kädentöni. Kuvittaisin parin Oskari ja hänen luokkatoverinsa paavoittavasti nyt yhteistyö-

Koulun mukana on myös valittu, jossa on ollut luokkakokous, joka on ollut luokkakokouksen mukana.

Oskari ilahtaa logoa pitävässä muistikuvassa.

– Lemppitöni on värin väritys. Tai kädentöni. Kuvittaisin parin Oskari ja hänen luokkatoverinsa paavoittavasti nyt yhteistyö-

Oskari ja logopaita.

Ne kaksi sodan vuotta

"Oi kiitos kaikesta Karjala, mitt annoit armasta mulle. Nyt kuljen teistäsi kaukana, mutt aina oon sua muistava, rukoilen aamua sulle." Elvi Seppälä kertoo.

Kotona Karjalassa. Kuvassa vasemmalta: Hilpi Savolainen, Veera Savolainen, Sylvi Paavolainen, Elvi Paavolainen sylissänsä Tuomo Bister, Heta Savolainen ja hänen edessään seisomassa Kalevi Savolainen, Marjatta Paavolainen polvellaan Valma Bister ja reunimmaisena oikealla Helli Savolainen.

Kotiinpaluu Vuottaalle 2. heinäkuuta 1942 oli meille suuri ilon aihe. Oli oltu Savossa ja Hämeessä vieraissa nurkissa ja oloissa ja nyt päästiin kotiin Karjalaan. Koti oli säilynyt suuremmilta tuhoilta niin kuin koko kyläkin.

Saimme ensin aitan asuttavaksemme. Keittokatos rakennettiin pihalle perunamaan laitaan, siinä laitettiin ruokaa, aitassa syötiin, leipä paistettiin naapurissa.

Sotilaita oli kaikissa kylän taloissa, etulinjaan muutama kymmenen kilometriä. Ensimmäisenä yönä suomalaiset valtasivat jonkun kukkulan. Koko yön kuului tykkien jyske ja me olimme peloissamme.

Silloin tuli mieleeni, miksi tulimme näin lähelle sotaa. Aikaa myöten sodan ääniä totuttiin, pelko väheni ja turvallisuuden tunnetta lisäsi vartiosotilas joka liikkui öisin kylässä konepistooli aseenaan.

Siviilien ja sotilaiden rinnakkaiselo oli sopuisaa. Sotilaille myytiin mansikoita, lapset poimivat mansikoita sotilaille ja saivat muutaman kolikon. Iltasella joskus tarinoitiin yhdessä, nuori sotilas leikki kissan kanssa. Koti-ikävä vaivasi häntä.

Naapurissa oli upseeriruokala. Sieltä tuotiin joskus meillekin soppaa, kerran sekahedelmäsoppaakin. Se oli meille suurta herkkua.

Kerran käytiin lottien kanssa mustikassa

Riihiössä. Suoraa tietä menen olisimme joutuneet liian lähelle sotatoimialuetta. Niinpä me jouduimme tekemään pitkän kierron että me siviilit pääsimme mukaan, Kuorma-auton lavalla istua köröteltiin.

Hyvät puolukkamaat oli lähellä, kävimme innokkaasti poimimassa. Piikkilankaesteitä oli puolukkamailla, ennen sotia rakennettuja, vähän arkaillen niidenkin ympäriltä poimittiin.

Kesällä uitiin joessa, siinä oli kaksi hyvää paikkaa, sillan pielessä toinen ja ”allas” meidän niityllä. Pelattiin neljää maalia ja kiipeiltiin puissa. Itse tehtiin nukkeja joilla leikittiin. Ja paljon meillä laulettiin. Isä oli hyvä laulamaan, hän lauloi vain virsiä. Äiti lauloi hymisten, me tytöt lauloimme koululaulukirjan moneen kertaan läpi. Tanssilauluja ei ainakaan isän kuullen saanut laulaa.

Talvella hiihrettiin, laskettiin mäkiä. Monta hyvää mäkeä olikin lähellä. Koulumatkakin monesti taitettiin hiihtäen.

Syksy tuli ja aitassa oli kylmää. Isä lämmitti aamuisin saunan, siellä käytiin lämmittelemässä. Vasta lokakuussa päästiin tupaan, sotilaita jäi kamarin puolelle. Tupaan pääsy helpotti kovasti elämäämme, sai lämpimässä laittaa ruokaa, leipoa ja kaikkia kodin askareita tehdä. Kuinka mukavaa olikaan illalla lämpimän peiton alle mennä nukkumaan.

Ensimmäisenä syksynä meillä ei ollut koulua. Tammikuussa alkoi Vaittisen isossa tuvassa Kaukasomolla. Yksi lukukausi vastasi yhtä luokkaa. Jatkokoulua ei ollut, joiltakin jäi kansakoulun päästötodistus saamatta.

Silloin oli lumiset talvet ja kunnon pakkaset. Hiihtokilpailut pidettiin, rahaa kerättiin palkintoja varten, myöskin sotilait osallistuivat keräykseen. Rahaa kertyi niin että saatiin hyvät palkinnot, suksia, sauvoja ym.

Koulukyytiä ei silloin ollut järjestetty, neljän kilometrin matka taittui kävellen, talvella hiihtäen. Joskus päästiin sotilaiden autokyydissä.

Osa Vuottaan lapsista kävi koulua Siiranmäellä.

Rajansuoja oli tulevaisuutta ajatellen rakennettu suojelukuntataloksi. Vihkiäisjuhlassa oli kenraali Martola paikalla ja salin täydeltä sotilaita. Kerttu Paavilainen oli harjoittanut tyttökerholla ohjelman ”kehdestä hautaan”. Siinä vuoroteltiin säkeistö laulusta ”Tule Jeesuksen luo”, säkeistö runosta ”Minä seison portilla nuoruuden”. Lauluryhmässä

olivat Hellin Kopra, Kerttu Hokkanen ja Sylvi Paavolainen. Runon esitti Elvi Paavolainen. Meistä oli hienoa kun saimme olla mukana juhlassa jossa oli kenraalikin.

Kylän koulussa oli kenttäsairaala, siellä siviilitkin tarpeen tullen saivat apua. Kurkkumätää oli ollut liikkeellä, niin Sylvilläkin kurkku kipeä ja ensiapua saamaan koululle. Sieltä passitettiin kiireesti Viipuriin, tutkittiin ja kokeita tehtiin. Sitten todettiin, että väärä diagnoosi, kiireesti kotiin ettei sairaalasta tautia saa.

Kävimme kenttäsairaalassa laulamassa haavoittuneille. Taimi Peltonen (Hiiri) ohjasi meitä, yhteen luokkaan pääsimme, toiseen luokkaan ovet pidettiin kiinni.

Kaikki eivät selvinneet sodasta hengissä, paljon menehtyi. Maantien toisella puolella oli vaja, johon sankarivainajat koottiin odottamaan kuljetusta kotiseudulle. Heitä ei oltu vielä laitettu arkkuihin. Alastomana laudalla maaten, valkea kreppipaperi peittonaan. He olivat antaneet kaikkensa isänmaalle.

Ilma Paavolaisen siunaustilaisuudessa lauloimme, sama ryhmä kuin rajansuojana.

Taimi Peltosen johdolla harjoittelimme isänmaallisia runoja. Esiinnyimme Kannaksen radiossa Siiranmäellä. Meillä oli joukko tyttöjä, joista Marjatta oli nuorin, 12-vuotias. Hänelle lotat toivat mollamaijan jonka kanssa hän sai leikkiä, kun jouduimme jonkun aikaa odottelemaan. Yksi runoista oli ”Oi Ukko Ylinen Herra Taivahallinen Jumala. Tuo kerta rajoille rauha. Rauha raukoille rajoille. sama kaunis Karjalahan.”

Rauhaa me kaikki toivoimme.

Kesäkuu 1944. Päivät olivat kauniita ja lämpimiä. Luonto parhaimmillaan, lehdet puhjenneet puihin, viljapellot orastivat jo vihertävinä, perunat kylvetty ja lehmät olivat laitumella.

Perjantaina yhdeksäs kesäkuuta olimme Marjatan kanssa paimenessa joen takaisessa metsässä. Oltiin kotiinpäin tulossa, kun yhtäkkiä valtava pauhu täytti ilman. Satoja koneita lensi yli Kannaksen. Vaivoin saimme lehmät pidettyä metsässä, ne olisivat hakenneet suojaan navetasta. Silloin näimme ilmataistelun, kaksi venäläiskonetta pudotettiin. Olimme Koppnan pellon takana, siinä oli autojoukkueen paikka vieressä, näimme kuinka nopeasti autojoukkueen miehiä hyppäsi pieneen kuorma-autoon, lähtivät

harjuille päin, se auto ei kyllä ollut puukaasu.

Myöhemmin kuulumme että toinen lentäjistä oli kuollut, toinen vietiin kenttäsairaalaan. Aikaisemmin yksi kone oli silloin tällöin lentänyt yli ja silloin tällöin jonkun pomminkin pudottanut, ei joka kerta. Erään tällaisen lennon aikana äiti oli komentanut meidät lattialle pitkäkseen. Sylvi, Marjatta ja minä, kaikilla pää sängyn alla. Oli luettu tarina pupujussista joka tunsivat olevansa piilossa kun oli pää pensaassa, tunsimme olevamme samanlaisia pupuja, meitä alkoi naurattaa. Torujahan siitä tuli.

Seuraava päivä, lauantai, oli myöskin lämmin ja aurinkoinen, silloinkin oli koneita paljon ilmassa, montakohan sataa niitä oli? Vaikkei Vuottaalle pommeja pudotettukaan niin kyllä se pelkoa ja kauhua meissä aikaan sai.

Oli saatu määräys että joka talossa täytyy olla sirpalesuoja. Meillä oli pihassa iso kivi, sen juureen isä kaivoi suuren kuopan, siihen kuoppaan jouduimme sinä päivänä monta kertaa juoksemaan. Lauantai oli piirakanpaistopäivä. Äiti ei ollut kotona, ei myöskään Sirkka, mikäs nyt eteen? Olimmehan me olleet mukana aikaisemminkin, niinpä isän kanssa rohkeasti toimeen. Se työ kesti kauan ennen kuin kaikki oli valmista, monta kertaa saimme juosta kiven juurelle suojaan ja taas takaisin tupaan työtä jatkamaan, pelkäsimme uuninkin jäähtyvän ennen kuin kaikki on paistettu. Mutta kaikki kypsyivät ja hyviltä maistuivat. Äiti tuli kotiin, lypsy lehmät ja laittoi iltasen, sauna ei sinä iltana lämminnyt.

Ja sitten se tuli, käsky lähteä, aikaa annettiin kaksi tuntia ja kolmen päivän eväät kaskettiin ottaa mukaan. Isä ja äiti laittoivat tavaroita laatikoihin, niistä ei sen jälkeen kuultu mitään, evästä laitettiin reppuihin.

Sirkka oli paripäivää aikaisemmin täyttänyt 17 vuotta ja oli työvelvollisena Kauksamolla hoitamassa Kerttu-opettajan tyttöä, niin opettaja pääsi varsinaisiin lottatöihin. Minut lähetettiin kävellen hakemaan Sirkkaa Kauksamolta. Sinne oli talonpoika etulinjalta tuonut sanaa, että heti oli lähdettävä, vihollinen ei ole kaukana. Talon väki valmistui lähtöön ja Sirkka lähti kotiin. Tapasimme toisemme Harjuilla ja palasimme kotiin. Etukäteen oli sovittu, jos lähtö tulee lähemme Valkjärvelle päin.

Kotiin tullessamme talo oli tyhjä, kotiväki oli lähtenyt, myöskin sotilaat oli poissa. Istuimme rappusille lepäämään, eikä aikaakaan kun eräs väepeli tuli ja käski meidän heti lähteä. Siinä vaiheessa emme tienneet että linjat olivat jo murtuneet. Allapäin, pahoilla mielin lähdimme kävelemään. Alkumatka oli tuttua metsäistä väliä, vitsasauna oli ensimmäinen etappi, sitten korpiaho, koivikko, Härkäjoki siltoineen ja sitten vasemmalla vähän kauempana tiestä palopesä jossa meilläkin oli metsää.

Sitten alkoi tuntematon taival joka ei tuntunut loppuvan koskaan. Yö oli edessä ja väsymys alkoi vaivata. Vihdoinkin saavuimme Valkjärvelle ja kotiväkikin löytyi.

Elvi Seppälä (T28)

*Olet saapunut ikuisesti kumisevan meren rannalle,
metsien ja kumpujen väsymätön vaeltaja.
Riisu kuluneet matkasaappaasi, huuhtele jalkasi meressä
ja odota sydän raudaksi taottuna.
Kaukaisten soutajien äänetön laiva lähenee sinua.
Ilman kutsua, ilman rohkaisevaa sanomaa,
aseenasi vain ajatusten ahjossa poltettu teräs
saat pian sanoa jäähyväiset pettymyksen maalle
ja aloittaa viimeisen matkasi taivaan tuulien valossa.*

Toivo Pekkanen: Lähtö matkalle, 1955

Alakoulussa 105 vuotta sitten

Sukuseuramme pitkäaikainen esimies, kouluneuvos Erkki Paavolainen (1890-1960) laati 1940-luvun lopulla paljon artikkeleita Karjalan Maahan ja muihin aikakauslehtiin. Niissä on tallennettuna elävää muistikuvaa Kivennavan elämästä edellisen vuosisadanvaihteen molemmin puolin.

Erkki oli syntynyt 1890 nuorimpana Pietari Paavolaisen (T 32) perheeseen. Julkaisemme historia-paloina näitä kirjoituksia tarpeellisin täydennyksin varustettuina. Sarjan aloittaa Karjalan Kevät -lehdessä 1948:4-5 julkaistu kirjoitus: *Opin saunassa – Kivennapalaisia koulumuistoja*. Tämän jutun kirjoittajana on ollut kivennapalais-aktiivin Helli Taposen isän kirje. Koti on menetetty, sen intensiivinen muistaminen on alkanut.

*

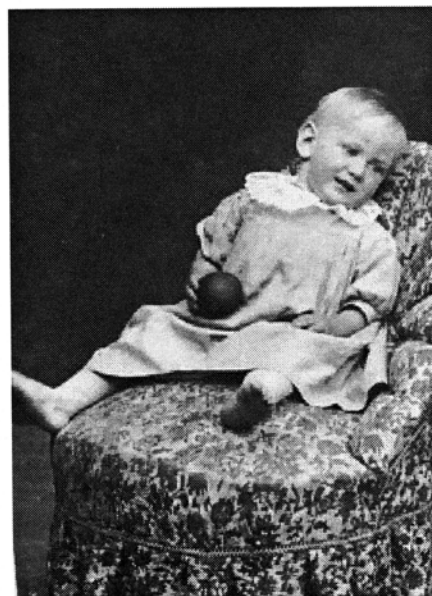
Karjalan päätoimittajan ominaisuudessa sain viime jouluksi polviselkäläiseltä ystävältäni Juho Taposelta kirjoituksen, jolle hän pyysi lehdessä tilaa. Kun pidin sitä itselleni kovin henkilökohtaisena, jätin sen julkaisematta. Mutta katson, että se pienemmässä tällaisessa perhelehdessä kuin Karjalan Aamu käy hyvin päinsä.

Unohtumaton kuusijuhla

Kirjoituksen otsikko oli ”*Hurmoksissa*” ja sen sisältö kuului näin:

”Oli vuosi 1893. Joulukuusijuhlaa vietettiin Kivennavan Kirkonkylän kansakoululla, jossa olin I osaston oppilaana. Paljon toiveita olimme me lapset siihen juhlaan panneet. Joulukuusi oli joukolla raahattu Holman pellon takaa. Opettaja Katri Pelkonen oli sen suurempien lasten avulla laittanut koulu-saliin ja koristanut somasti kultalangoin kiiltävillä tähdillä ja kynttilöillä. Kun sitten kaikki oli valmiina, avattiin luokan ovet. Kyllä jäimme silmät suurina ihmettelemän kuusen kirkasta loistoa. En minä köyhän talon lapsena koskaan ollut niin kaunista nähnyt.

Opettaja oli meille jakanut joululahjain lisäksi erään kirjan, jonka nimi oli ”Kaksi lasta, jotka etsivät taivasta ja kaksi lasta, jotka löysivät taivaan”, Ja samalla myös näyteltiin kuvaelma mainitusta aiheesta. Muutaman vuoden ikäiset tyttö ja poika seisoivat

Erkki Paavolainen noin vuoden ikäisenä.

rinnatusten opettajan korokkeella, ja opettaja selitti, että nämä ovat nyt ne sisarukset, jotka etsivät taivasta ja jotka löysivät taivaan. Samassa bengaalikynttilän häikäisevä valo kirkasti korokkeen. Koulutoverini Ronkosen Antti kuiskasi minulle: *Nuo lapset ovat Paavolaisen Mari ja Erkki*. Selin sen illan hurmoksissa lapsen sielulla nautin täysin rinnoin sen illan onnesta.”

Jos Taposen Juhon kuvaus tuosta kaukaisesta joulujuhlasta on historiallisesti oikea, tietäisi se sitä, että olen aloittanut julkisen esiintymiseni jo kolme ja puolivuotisena. Siksipä en jaksakaan muistaa itse tapausta, jonka todenmukaisuuden hyvin uskon, koska minulla itselläni on myöhemmiltä vuosilta samantapaisia hurmoksellisia mielikuvia kansakoulumme kuusijuhlilta, vaikka olinkin rikkaan talon poika. Ja tämä Taposen Juhon kirje antaakin minulle aiheen palata koulumuistoihini.

Kivennavan kirkonkylää kirkonmäeltä Linnamäelle päin.

Opettajien aatelia

Katri Pelkonen on säilynyt kaikkien oppilaittensa mielissä ihmeellisenä puhtauden ja hyvyyden esikuvana. Hän ei ollutkaan aivan tavallinen maalaisopettaja, vaikka hän oli kotoisin maalaisoloista, Nilsin pitäjältä Savossa, mutta joutui kasvatiksi kuuluisaan kuopiolaiseen liikemiesperheeseen, Lignell'ille. Kun minä jouduin hänen oppilaakseen, oli hän jo iäkäs, mutta valkeiden hiusten ja kirkkaasti kiiltävän otsan alla välkehti kaksi terävää silmää, jotka näkivät – niin meistä pulpetissa istujista tuntui – läpi luiden ja ytimien. Hänen suora ryhtinsä oli kuninkaallinen, hänen liikehtimisensä kultivoidun salonkinainen, ei suinkaan kevyessä mielessä, sillä Katri Pelkonen oli erittäin harras kristitty. Hän oli vapaakirkollinen ja oli läheisessä ystävyys-suhteessa meidän myöhemmin kuuluun postiryökkinäämme Malin Buchertiin, jonka koko Karjalan kansa paremmin tuntee rva Malin Bergströmin, kuuluisan kirvulaisen parantajan nimellä.

Hänen opetustaan, varsinkin juuri uskonnonopetusta värittä lämmin, persoonallinen myötäelämisen sävy. Hän osasi kertoa ihmeellisiä asioita kokemuksestaan ja näkemyksistään. Hän oli englanninkielen taitoisena matkustanut usein ulkomailla ja hänellä oli sen vuoksi tietoja ja kokemuksia enemmän kuin tavallisella maalaisopettajalla. Ankarakin hän oli, ja vaativa, mutta oppilaat pitivät hänestä ja kunnioituksemme oli rajaton. Sanalla sanoen: Katri Pelkonen oli persoonallisuus.

Hänen englanninkielentaitonsa ja eräs Englannin matkansa vaikutti varsin kohtalokkaalla tavalla minun kansakoulunaikaiseen kehitykseeni.

Tyttöloin töihin

Olin muistini mukaan ensimmäisellä luokalla, kun Katri Pelkonen läksi matkalle, ja hänen sijaisekseen tuli sisareni Annikki (myöhemmin rovasti Arran puoliso). Tämä sisareni oli Helsingin jatko-opistossa imenyt itseensä joitakin radikaalisia kasvatustenetelmiä ja innostunut sukupuolten yhdenvertaisuudesta siinä määrin, että hän tahtoi opettaa pojillekin naisten käsitöitä. Mutta arvattavasti siitä syystä, että hän ei voinut muuttaa koko koulun opetusohjelmaa ja määrätä kaikkia poikia käyttämään neulaa ja sukka puikkoa, hän valitsi minut uhrikseen.

Ja niin minut pantiin käsityötunneilla istumaan tyttöjen kanssa luokalla, kun toiset pojat siirtyivät

Lapsuudenkoti Kivennavalla. Talosta näkyy vain toinen siipi: kaupan puoli ja yläkerta.

käsityöhuoneeseen. se oli alentavaa hommaa minulle, ja luonnollisesti jouduin poikatoverieni ivan kohteeksi. Ja vaikka opinkin kutomaan suoraa neuletta, jota ei tarvinnut ”kaventaa”, olen myöhemmin unohtanut tämän jalon taidon kokonaan. Nyt osaan vain ommella napin housuihini – ja teen sen, kuten vaimonikin myöntää, perusteellisen lujasti. Mutta kun sitten Katri Pelkonen, joka itse menestyksellisesti opetti veistoakin, palasi seuraavaksi lukukaudeksi kotiin ja minä pääsin toisten poikien kanssa miesten töihin, oli pahasti jäljellä. Toiset tekivät jo höyliä, kun minä tuhersin puikkaria. Ja nyt kuulun minä niihin kohtalon kovaosaisiin, joilla on peukalo keskellä kämmentä.

Mutta Katri Pelkonenkin rankaisi minua ankarasti tyttöseuralla. Meillä oli vain yksi luokkahuone ja kaikki neljä osastoa [=luokkatasoa] olivat yhdessä. Minun osastollani oli vain yksi tyttö, Mari Lam-

painen. En ole koskaan päässyt selville, mitkä motiivit olivat vaikuttamassa, mutta tulos oli se, että minä jouduin istumaan tämän ainoan tytön vieressä. Seuraus oli, että vihasin tätä naapurin tyttöä monet vuodet jälkeenkin päin. Ja kun sitten myöhemmin pääsin Saarenmaalta kotoisin olevan Kuortin Antin viereen, nousi miehinen arvoni aivan valtavasti. Ja viime kesänäkin me vielä yhdessä muistelimme sitä meidän kämmeneen tukahdutettua nauruamme, jota silloin kovasti harrastimme ja toistemme potkimista.

Kun minä kävin kansakoulua vain kaksi luokkaa, en koskaan päässyt kokemaan sitä ylemmyyden tuntua, joka oli kolmannen ja neljännen luokan oppilaissa. Se ilmeni sekä opettajaa luokalle odoteltaessa että välitunneilla jalkakammin käyttämisessä ja ennen kaikkea eväslaukulla iskemisessä. Viimeksi mainitussa jalossa taidossa loisti varsinkin Polviselältä oleva Himasen Antti (nykyisin [1948] suurtehtailija Uudessakaupungissa ja kotona ollessaan Viipurissa). Hänen nahkalaukkunsa oli kova kuin kivi ja hän käytteli sitä mestarillisen lasonheittäjän tavalla. Tytöt vapisivat sen heilahdellessa heidän päittänsä päällä, ja kun me alaluokan pojat sen näimme, alkoivat kylmät veret kulkea pitkin selkäpiitä. Mutta eväslaukusta antoisin oli Huhntasen Juhon (kauppiana Terijoella ja nyt Kausalassa). Siellä oli parasta mitä siihen aikaan tiesimme, nimittäin hersryynipiirakkaa ja sianläskiä. Eikä vielääkään vesi suussa kuivu näitä herkkuja ajatellessa.

Konnun poikien kanssa olimme sotajalalla. Toinen sieltä tulleista, Hämmäläisen Johannes, josta tuli kunnanvaltuuston jäsen ja kunnan pomo, on jäänyt muistiini hiljaisena poikana. Mutta se toinen Hämmäläinen, – eiköhän se vain ollut Toivo – sellainen mustanpuhuva, oli kova tekemään ilkaa ja hieromaan tappelua. Ja kun minä keväällä pihanurmella painiessamme löin hänet tantereeseen, lunastin itseleni pääsyn miesten joukkoon, vaikka olinkin toisia nuorempi ja hintelämpi. Ja seuraavana talvena olimme sitten Konnun poikien kanssa koettelemassa heidän mäkeään. Meillä kirkonkyläläisillä oli oma ylpeytemme Koiranotko, jonka voittanutta emme luulleet maailmassa olevankaan. Mutta Konnun pojat suhtautuivat siihen halveksuen ja haastoivat meidät omaan mäkeensä. En muista, myönsimmekö avoimesti heidän voittaneen haasteen, mutta vieläkin tunnen, että selkäpiitäni karmi seisoessani siellä mäen laella, josta näytti avautuvan aivan pohjaton kuilu.

*Erkki Paavolainen nuorena
ylioppilaana.*

Mutta niin rajua suksimiestä kuin oli meidän kylässä Iukkasen Jussi ei ollut Konnullakaan. Hänpä laski meidän luhin katoltakin ja tuli seisoalleen pihamaalle. Tätä temppea ei kukaan meistä uskaltanut edes yrittää. Ja siksi tunsimme Iukkasen Jussin kiistattomaksi sankariksi. Mutta koulumuistoihini en tätä rajua poika saa sopimaan, vaikka olimmekin suunnilleen saman ikäisiä. Sen sijaan pyrin parhaani mukaan jäljittelemään hänen ”lusikoitaan” tuollaisia korkeintaan puolen metrin pituisia suksen korvikkeita.

* * *

Näihin muistelmiin antoi minulle aiheen tuossa alussa mainitsemani Taposen Juhon kirje. Kiitos siitä! Olen vanhoja muistelllessani elänyt yhden onnellisen illan. Olen kanssasi samaa mieltä lapsuuden muistoista, kuten kirjeesi lopussa sanot:

”Väliaika on pitkä, mutta korkeat vieraat käyvät meidän ihmisten luona vain harvoin.”

Erkki Paavolainen (1948) (T60)

Antti Antinpoika Paavolainen (1881-1957)

– yksi sukuseuran perustajia

Sirkka Miettisen poika, Markku Miettinen Lappeenrannasta, on koonnut äitinsä kertomuksen Antti Antinpojasta, Viipurin kirjansitojasta, joka kuului sukuseuran perustajiin. Ensimmäiset nahkakansiin sidotut sukukirjat, joita vielä joillain on jäljellä, olivat hänen sitomiaan.

Isäni, Antti Antinpoika Paavolainen (T39) syntyi Kivennavalla Vuottaan kylässä vanhalla sukutilalla (Suur-Kultala) v.1881. Perheessä oli kaikkiaan viisi poikaa ja kaksi tyttäätä.[Aatami, Helena (Hippeläinen), Matti, Mikko, Johannes, Antti ja Anna (Hippeläinen). [Heistä Johannes oli ”Suur-Kultalan viimeinen isäntä”, ks. sukulehti 28/2002.]

Vaikka isäni aina kaipasi kotiseudulleen Kivennavalle, hänen mielensä teki myöskin maailmalle. Vasta 16-vuotiaana [1897] hän lähti perunakuorman kyydissä Viipuriin ja jatkoi sieltä edelleen Helsin-

kiin. Siellä hän pääsi kirjansitojanoppiin, joka kesti kolme vuotta.

Maassa elettiin Bobrikovin aikaa ja miehet sota- väkeen valittiin arvalla. Kun tuli tämä arvannoston aika, isäni pakeni Kuopioon. Sieltä hän palasi Helsinkiin ja Hangon kautta takaisin Viipuriin. Siellä hän auttoi Matti-veljeään tämän liha-alan liikkeessä Viipurin kauppahallissa.

Äitini Lyydia (os. Nordström) ja isäni Antti Paavolainen vihittiin 1907 Viipurissa. Perheeseen syntyi kolme tyttäätä: Irja vuonna 1908, joka kuoli jo

vauvaiässä, sekä Sirkka 1911 (Miettinen) ja Rauha 1913 (Ruoho).

Isäni perusti oman kirjansitomon Terijoelle vuonna 1909. Se ehti toimia vain kolme kuukautta, ennen kuin tuhoutui tulipalossa. Koska mitään vakuutuksia ei ollut, se oli luonnollisesti ankara isku isälle.

Asuimme välillä Kivennavalla ja muutimme taas takaisin Viipuriin. Siellä isäni työskenteli useissa kirjansitomoissa työnjohtajana. Sitomon ilmaston höyryt aiheuttivat hengitysvaikeuksia ja hänen terveytensä heikkeni. Niinpä hän hakeutui ulkotöihin ja työskenteli rakennuksilla sekä Weckrootin sahalla Viipurissa.

Vielä kerran, 1930-luvun alussa isä perusti kirjansitomon, johon hän myöskin suunnitteli ja rakensi tarvittavat koneet ja työvälineet. Hän suunnitteli ja teki kultauskoneen kirjojen selkämiksiä varten. Kone sai myöskin asiantuntijoiden kiitokset. Tämäkin sitomo paloi ja tuhoutui sitten sodan alussa.

Lähdimme evakkoon Mikkeliin siskoni Rauhan kotiin. Äitini oli kuollut jo ennen sotaa Viipurissa [1936]. Isäni jatkoi työnjohtajana ja suunnittelijana Mikkeliissä, Vapaus-lehden sitomossa niin kauan kuin voimia riitti.

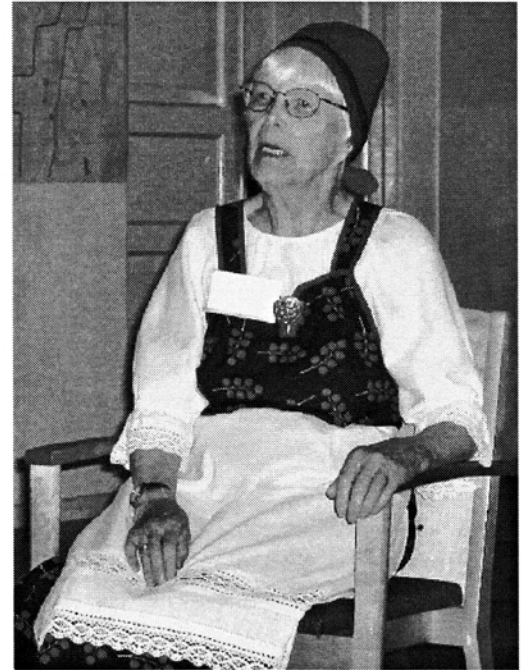
Nuorempana isäni harrasti mm. raittius- ja järjestötoimintaa. Hän luki myös paljon sekä etsi tarvittavat tiedot kirjoista. Rakkainta hänelle oli kuitenkin musiikinharrastus ja varsinkin mieskuorolaulu oli lähellä hänen sydäntään.

Musiikki on jäänyt perinnöksi myös lapsille. Siskoni Rauha opiskeli Viipurin musiikkiopistossa pianonsoittoa. Hän toimi useamman vuoden Rautalammin oppikoulussa musiikinopettajana. Muistoissa ovat yhteiset lauluhetket kotona Viipurissa, Rauhan säestäessä. Näihin lauluhetkiin osallistui myös Äitini kirkkaalla äänellään. Musiikki on rikas perintömme.

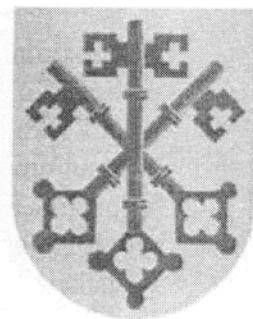
Viimeiset vuodet isäni asui sisareni Rauha Ruohon luona Rautalammillä, jossa kuoli 1957 pitkäaikaiseen sairauteen.

Kiitollisena

Sirkka Antintytär Miettinen (T311)
os. Paavolainen

Sirkka Antintytär Miettinen (s 1911) oli Kouvolan sukukokouksen sykähdyttävän esiintyjä. Itse 94-vuotiaana ja sukumme vanhimpana jäsenenä, hän kansallispukuun pukeutuneena kertoi omia elämänvaiheitaan sekä ryhdikkäänä ja monivuotisen harrastuksen tuomalla varmallalla taidolla esitti katkelmia Kantelettaresta. – Tehkööt nuoremmat perässä.

Paavolaisten sukuseuran hallitus koolla sukukokouksessa Kouvolassa 12. kesäkuuta 2004. Pöydän ympärillä vasemmalta lukien: Kari Paavolainen Vesivehmaalta, Eeva Sundberg Helsingistä, Pekka Paavolainen Pirkkalasta, Erkki Paavolainen Hyvinkäältä, Rauno Paavolainen Lahdesta, Matti Paavolainen Lahdesta, Pentti Paavolainen Helsingistä, Inkeri Nummelin Lahdesta, Annikki Paavolainen Hauholta, Lauri Paavolainen Jaalasta. Kuvasta puuttuvat Armi Auri Tampereelta ja Juhani Paavolainen Loviisasta.

Sukukokous Kouvo

Kokouksen väliajalla juttu luisti.

Kunniajäsenet ja suvun vanhin kukitettiin. Ritva Paavolainen, suvun vanhin jäsen S

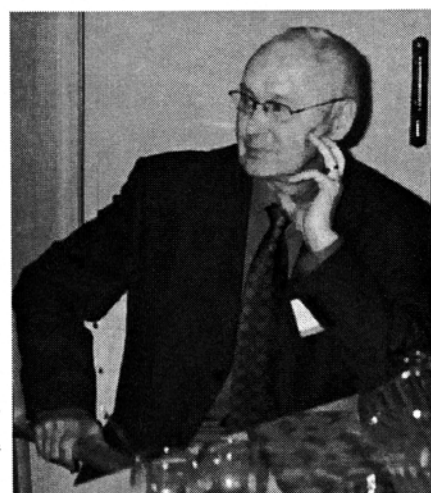

Rauno Paavolainen onnitteli sukuseuran vanhinta sekä kunniajäsentä.

Näillä Karjalan tyttärillä hymy oli herkässä.

lassa 12.6.2004

Toiseksi varatilin-tarkastajaksi valittu Pekka Kurenmaa on tätä luettaessa jo poistunut keskuudestamme.

...ina. Vasemmalta: Maj-Liisa Paavolainen, ... Sirkka Miettinen ja Jaakko Paavolainen.

Rahastonhoitaja Erkki Paavolainen esitteli tilinpäätöstiedot. Kokouksen puheenjohtajana toimi Kari Hämäläinen ja sihteerinä sukuseuran sihteeri Eeva Sundberg.